

Julian Baggini en de vraag naar hapklare antwoorden van de filosofie

Over Spinoza, Klever, dogmatisch denken en openstaan voor andere filosofieën

<https://www.volkskrant.nl/boeken/hapklare-antwoorden-op-grote-levensvragen-heeft-julian-baggini-niet-maar-goed-leren-nadenken-helpt-al-een-boel~b50fdbcb/> (helaas achter de betaalmuur)

In de Volkskrant van 8 september jl. trok een artikel mijn aandacht: *Hapklare antwoorden op grote levensvragen heeft Julian Baggini niet, maar goed leren nadenken helpt al een boel.*

Het artikel ging niet specifiek over Spinoza maar Spinoza wordt in de geschriften van Baggini wel regelmatig aangehaald.

Uit het artikel:

...Baggini volgde als student in Rotterdam een cursus Spinoza bij de filosoof Wim Klever. 'Daarin vertelde Klever eigenlijk alleen maar hoe geweldig Spinoza was', zegt Baggini. Toen Klever zijn studenten vroeg een essay over Spinoza te schrijven, vermoedden Baggini en zijn medestudenten dat een kritisch betoog niet op prijs zou worden gesteld. Dus schreven ze dat Spinoza overal gelijk in had. 'Onze strategie werkte', zegt Baggini. 'We kregen allemaal een 10.'

Wim Klever, was 'een slaafse volgeling van Spinoza', zegt Baggini. 'Hij was totaal niet kritisch. En dat is geen filosofische houding. Zo blijkt maar weer dat er niet-filosofische mensen met filosofische banen bestaan.'... Dogmatisch denken, met als uitgangspunt dat er een filosoof is die de ene ware boodschap brengt ligt dan ook niet in de lijn van denken van Baggini...

Toevallig was ik net een boek van Baggini aan het lezen: "How the world thinks". Ook daarin is zijn boodschap: in verschillende delen van de wereld zijn er verschillende filosofieën, denkwijzen en religies ontwikkeld, die de mensen eeuwenlang hebben geïnspireerd. En ook dicht in de buurt bestaan verschillende denkwijzen. Hij noemt de strijd tussen continentale filosofie en analytische filosofie op onze universiteiten. In zijn inleiding zegt hij: je begrijpt de filosofie en de redeneerwijze van mensen pas als je als het ware de software van hun geest begrijpt. Mensen en volkeren zijn verschillend. Zijn boek is bedoeld om te leren van de filosofieën uit verschillende delen van de wereld. Dat vereist een open, niet-dogmatische, houding.

Mij deed dat denken aan de zomercursus van de VHS, afgelopen juli. Het ging over zingeving, het doel of de zin van het leven. Een wereldbeschouwing (een filosofie of een religie) kan daar invulling aan geven. Henri Krop¹ merkte in zijn opleiding op:

Kenmerken van een wereldbeschouwing zijn: subjectief, scheppend, duiding gevend, niet direct voortkomend uit het verstand en het zet aan tot handelen. Het is pluriform: ieder mens kan zijn eigen wereldbeschouwing hebben. Bijvoorbeeld t.a.v. het spinozisme: een denken op basis van Spinoza, dat niet noodzakelijk samenvalt met ideeën van de historische Spinoza.

Een wereldbeschouwing (ofwel levensbeschouwing) moet bij je passen om werkzaam te kunnen zijn. Je kan proberen te begrijpen wat een filosoof in zijn tijd en in zijn denkwijze heeft bedoeld maar om het werkzaam te laten zijn in je eigen leven moet het resoneren met jouw eigen cultuur en denkwijze. Dogmatisme kan daardoor niet werken. In zijn inleiding van de VHS zomercursus beschrijft Henri Krop een aantal personen die zich hebben ingespannen voor een spinozistische wereldbeschouwing maar zij eindigden allen met een specifieke, en door de tijdgeest beïnvloede, van elkaar verschillende, invulling: Bierens de Haan, Carl Gebhardt, Johan Herman Carp, Gilles de Leuze.

¹ Het verslag van de zomercursus is binnenkort hier beschikbaar

[1] Over Baggini

Website van Baggini. Zeer lezenswaardig. Met o.a. verwijzingen naar interviews met hem over vele onderwerpen. <https://www.julianbaggini.com/>

Wikipedia artikel over Baggini met samenvatting van *How the world thinks*:

https://www.wikiwand.com/nl/articles/Julian_Baggini

[2] Het verslag van de zomercursus is binnenkort beschikbaar

Jan Mendrik – 16 sept 2024

jmendrik@gmail.com

Spinozakring Soest: www.spinozakringsoest.nl

Spinozablog: <https://www.spinozakringsoest.nl/blog/index.php>